

Datum: 2025-08-27

Ärendenummer: SLK-2025-00593

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.hc@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2025/00922

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Socialdepartementet - Delbetänkande Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Sammantagen bedömning

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag och lämnar några synpunkter inför det fortsatta arbetet.

I förhållande till stadens erfarenheter av Covid-19 pandemin finns en hög grad av igenkänning i de beskrivningar och bedömningar som görs i utredningen. Den erfarenhet Göteborgs Stad särskilt vill framhålla är vikten av tydlighet i såväl lagstiftning, föreskrifter som annan kommunikation.

Göteborgs Stad anser att det är viktigt att strategiarbetet sker i bred samverkan med berörda aktörer där bland annat kommuner ingår.

Kap. 6 Ett krav på handling ingår i ansvarsprincipen

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att det är ansvarsprincipen som ska råda och att det inte behövs en särskild handlingsprincip för smittskyddsåtgärder.

Kap. 8 En ordning för storskalig testning och smittspårning

Göteborgs Stad ser positivt på att Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att samordna uppdraget att utveckla förbättrade system och digitala verktyg för storskalig smittspridning. Det är viktigt att utvecklingen sker i samverkan med bland annat kommuner. Detta för att säkerställa att erfarenheter från tidigare pandemin tas tillvara samt att utvecklingen av moderniserat IT-system är kompatibelt med huvudmännens och vårdgivarnas verksamhetssystem, befintlig digital infrastruktur och processer.

Kap. 9 Stärkt beredskap med en lag om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder

Göteborgs Stad tillstyrker att det införs en ny lag om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder som ska komplettera gällande smittskyddslagstiftning. En tydlig, konkret och förutsägbar lagstiftning minskar osäkerheten för kommuner, företag och andra berörda aktörer i krissituationer.

Göteborgs Stad ser positivt på att lagen har utformats så att smittskyddsåtgärderna ska skydda enskildas hälsa samt med ett stort hänsynstagande till enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Därtill ser Göteborgs Stad att lagen är utformad med utrymme för viss flexibilitet vilket gör att dess bestämmelser kan anpassas utefter den specifika situationen. Det borde göra den både ändamålsenlig och balanserad i förhållande till dess syften.

Göteborgs Stad instämmer i att regeringen bemyndigas att ge kommunerna möjligheter att meddela förbud att samlas på en viss plats dit allmänheten har tillträde om det på platsen finns en påtaglig risk för sådana kontakter mellan människor som kan innebära en risk för spridning av samhällsfarlig sjukdom.

Dock önskar Göteborgs Stad att det utreds och förtydligas hur kommunerna kan fatta ett sådant beslut och vem som har mandat att fatta beslutet. Det är inte osannolikt att ett beslut om förbud måste fattas med stor skyndsamhet vilket inte ger utrymme för den normala beslutsprocessen. Det bör inte vara nödvändigt att aktivera krisledning enbart för denna åtgärd.

Göteborgs Stad tillstyrker även föreslagna förändringar i övrig aktuell lagstiftning som anges i föreliggande utredning.

Kap. 10 Underlag till nationell pandemistrategi

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att det behövs en nationell strategi för hantering av pandemier.

Göteborgs Stad anser att det är viktigt att strategiarbetet sker i bred samverkan med berörda aktörer där bland annat kommuner ingår.

Göteborgs Stad är en stor arbetsgivare med cirka 60 000 anställda vilka är organiserade i ett stort antal nämnder. Utredningens direktiv är begränsat till frågan om trängsel och det finns inget uttalat uppdrag som gäller arbetsmiljö. Utredningen har inte heller identifierat behov av förändringar av lagstiftning inom arbetsmiljöområde. Däremot understryker utredningen vikten av att arbetsgivare systematiskt fortsätter att arbeta enligt gällande arbetsmiljörreglering för att skydda medarbetare mot smitta och ohälsa. Göteborgs Stad kan konstatera att flera aspekter som lyfts i utredningen är relevanta och värdefulla inför kommande pandemier. Dessa aspekter visar på konkreta utmaningar samt vikten av förberedelse och utvecklad förmåga att hantera de snabba förändringar som kan krävas i samband med en pandemi. Medarbetar- och arbetsgivarperspektiv återfinns egentligen inte i utredningen. För att uppnå en starkt pandemiberedskap anser Göteborgs Stad att fokus även behövs på att skapa förutsättningar för uthållighet hos såväl medarbetare som ledning. Därtill ett arbete för att förebygga de målkonflikter som kan uppstå mellan medarbetarnas säkerhet och verksamhetens uppdrag vid en pandemi.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att det finns behov av stärkt samordning och tydlighet i kommunikationen vid framtida pandemier och understryker vikten av en nationell kommunikationsstrategi. Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation belyser vikten av proaktivitet, öppenhet, målgruppsanpassning och samordning, vilket överensstämmer väl med utredningens bedömning.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 22 augusti 2025, se bilaga.

Göteborg den 27 augusti 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga

Yttrande (SD)

Kommunstyrelsen 2025-08-27

Ärende 19

Yttrande angående – Remiss från Socialdepartementet - Delbetänkande Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Sverigedemokraterna tillstyrker i huvudsak utredningens förslag men vill samtidigt framhålla allvarliga brister i vården av äldre som behöver beaktas i det fortsatta arbetet med pandemiberedskap.

En stärkt pandemiberedskap måste innehålla skärpta krav på språkkompetens inom vård och omsorg. Det handlar ytterst om att säkerställa att äldre och särskilt utsatta människor får trygg och säker vård - även under extraordinära förhållanden.

IVO:s omfattande tillsyn av medicinsk vård vid särskilda boenden för äldre (SÄBO) visar att patientsäkerheten hotas av flera faktorer, varav språkförbistringar bland vård- och omsorgspersonal utgör en av de mest allvarliga. Enligt IVO:s rapport upplever 73 procent av de närstående att personalen inte förstår vad de säger på grund av bristande språkkunskaper¹.

87 procent av sjuksköterskorna bedömer att bristande svenska kunskaper hos omsorgspersonal utgör en påtaglig patientsäkerhetsrisk och endast fyra procent av personalen själva anser att alla på arbetsplatsen har tillräckliga språkkunskaper.

I en pandemi- eller krissituation blir tydlig och korrekt kommunikation mellan olika personalkategorier helt avgörande. När vård- och omsorgspersonal inte kan förstå instruktioner från sjuksköterskor eller rapportera vidare symtom till läkare - riskerar äldre och funktionsnedsatta patienter att inte få den vård de behöver i tid. Detta har under Covid-19-pandemin visat sig leda till både fördröjda insatser och direkt fara för patienternas liv och hälsa.

Vi förespråkar att regeringen i sin fortsatta beredskapspolitik beaktar språkförbistringar som en patientsäkerhetsrisk. Krav på tillräckliga kunskaper i svenska språket för vård- och omsorgspersonal måste införas och efterlevas genom alla instanser. Nationella insatser för pandemiberedskap måste därför inkludera stöd till kommunerna för att säkerställa språkutbildning, fortbildning och kvalitetssäkring inom all vård och omsorg.

Endast genom att åtgärda dessa grundläggande brister kan Sverige bygga en verkligt robust beredskap inför kommande pandemier.

¹

<https://www.ivo.se/globalassets/dokument/publikationer/rapporter/rapporter-2022/sabo/ivo-tillsyn-av-medicinsk-var-d-och-behandling-vid-sarskilda-boenden-for-alldre.pdf#page30>